Grensgevallen

Foto's Ton Broekhuis, tekst Eddie Marsman

De dijk als zitje: altijd weer aangenaam zo je tijd te mogen verlummelen. En dat ondanks de wanhoop die het telkenmale óók teweegbrengt, al is die vandaag dankzij het uitermate beweeglijke zonnetje vederlicht.

Wat die wanhoop betreft, laat ik het eenvoudig houden en me beperken tot de feiten: brandgans, rotgans (twee vormen: donker en licht), kolgans, rietgans, kleine rietgans, grauwe gans (twee vormen: de westelijke en de oostelijke), sneeuwgans, Canadese gans, roodhalsgans en dwerggans. 1 t/m 6: regelmatige doortrekker en/of wintergast in Nederland, 7 t/m 10: onregelmatige gasten. (Zeldzaam en derhalve beter buiten beschouwing te laten: Nijlgans, blauwe gans en de Groenlandse vorm van de kolgans.)
Trouwens: dat van die grauwe gans is een beetje verwarrend. Want niet alleen de grauwe gans (beide vormen) maar ook de kolgans, rietgans, kleine rietgans en dwerggans worden gerekend tot de 'grauwe' ganzen: de kolgans, rietgans en dwerggans evenwel hebben oranje poten, de kleine rietgans en grauwe gans daarentegen roze poten (waarbij dus en passant ook een van de vele verschillen tussen rietgans en kleine rietgans aan het licht is gebracht).
In de vlucht lijkt het allemaal vreselijk op elkaar, dat grauw. Ook dat nog. Te ontrafelen valt het eigenlijk alleen door de roep. De kolgans bijvoorbeeld doet van *kauw-lieauw* of *lieoo-lieok*. Rietgans (betrekkelijk zwijgzaam overigens): *ung-ungk* of *ajak*. De enige echte grauwe gans: *aang-ung-ung* of *gàà-gagak*. Dit alles vrij naar Petersons vogelgids (dertiende, geheel herziene druk, 1976).

Al op jonge leeftijd was ik tot groot enthousiasme van mijn vader zeer bedreven in het, zelfs op grote afstand, onderscheiden van autotypen. Ook zeldzame waarnemingen deden we wel eens. Zo herinner ik me nog scherp mijn eerste Wartburg. Hij reed over de Schapendrift, langs het zomerhuisje in Appelscha. We zaten samen op het trapje lekker in de zon. 'Díe komt uit Duitsland', zei mijn vader. 'Oóst-Duitsland. Dat kun je horen. Hij pruttelt.'

Zo wordt vandaag vanaf de dijk een geheel nieuw licht geworpen op de begrippen jeugdzonde en, indien ik niet gauw een antwoord vind op de prangende vraag: Hoe vertel ik het mijn dochter?, erfzonde. Ik zou natuurlijk alsnog mijn opvoeding ter diskussie kunnen stellen, maar daaruit valt, zoveel jaar na dato, weinig winst meer te behalen lijkt me. Aanpassen dus maar weer, weinig keus, en voor het overige: niets te verliezen dan mijn onwetendheid.
De dijk als barricade.
De tijden zijn veranderd en doen dat zelfs ter plekke.
(En komen nooit weer terug. Zeggen we achteraf.)